

KOMENDA WOJEWÓDZKA POLICJI

z siedzibą w RADOMIU

Procedura „NIEBIESKIE KARTY”

charakterystyka, współpraca, wyzwania,
projekty profilaktyczne

Przemoc w rodzinie

1. Przepisy prawne.
2. Procedura „Niebieskie Karty”.
3. Procedury postępowania Policji w związku z podejrzeniem wystąpienia przemocy w rodzinie.
4. Procedury postępowania pracowników oświaty w związku z podejrzeniem wystąpienia przemocy w rodzinie.
5. Projekt „Jest z nami DZIECKO!”

Źródła prawa

- **Ustawa** z dn. 29 lipca 2005 r., o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2005 r., Nr 180, poz. 1493)
- **Ustawa** z dn. 10 czerwca 2010 r., o zmianie ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2010 r., Nr 125, poz. 842)
- **Rozporządzenie Rady Ministrów** z 13 września 2011 roku w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta” (Dz. U. nr 209, poz. 1245)
- **Ustawa** z dnia 6 kwietnia 1990 roku o **Policji** (Dz. U. nr 30 poz. 179)
- **WYTYCZNE nr 2** Komendanta Głównego Policji z dnia 7 grudnia 2011 roku w sprawie sposobu postępowania policjantów podczas realizacji procedury „Niebieskie Karty”

Przemoc w rodzinie

- jednorazowe albo powtarzające się
- umyślne działanie lub zaniechanie
- naruszające prawa lub dobra osobiste
- członków rodziny (osób najbliższych w rozumieniu art. 115 § 11 KK) lub osób wspólnie zamieszkujących lub gospodarujących,
- w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty **życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą.**
- **Osobą najbliższą** jest małżonek, wstępny, zstępny, rodzeństwo, powinowaty w tej samej linii lub stopniu, osoba pozostająca w stosunku przysposobienia oraz jej małżonek, a także osoba pozostająca we wspólnym pożyciu.

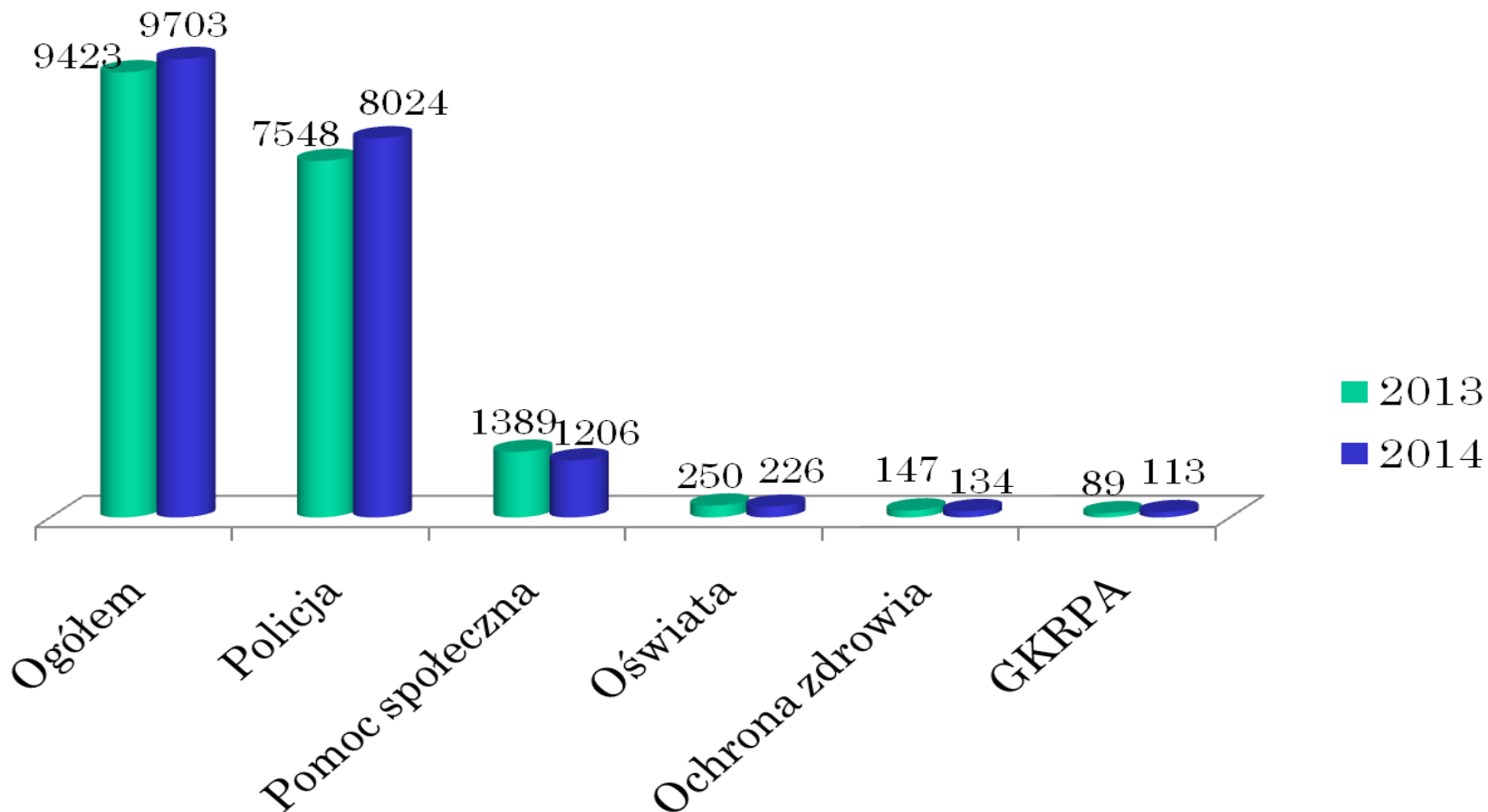

Procedura „NIEBIESKIE KARTY”

- Procedura „Niebieskie Karty” obejmuje **ogół czynności podejmowanych i realizowanych przez przedstawicieli:**
  - jednostek organizacyjnych pomocy społecznej (zapewnia obsługę organizacyjno-techniczną),
  - gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych,
  - **Policji,**
  - **oświaty** (dyrektor, nauczyciel-wychowawca lub pedagog szkolny)
  - ochrony zdrowia,**w związku z uzasadnionym podejrzeniem zaistnienia przemocy w rodzinie (art. 9d ust.2)**

PROCEDURA „NK” NA TERENIE MAZOWSZA

źródło: „Raport z realizacji zadań z zakresu przemocy w rodzinie przez samorządy gminy i powiaty na terenie województwa mazowieckiego w 2014 roku” opracowany w Wydziale Polityki Społecznej Mazowieckiego Urzędu Wojewódzkiego

PROCEDURA „NIEBIESKIE KARTY”

- **Karta A** – wypełniana przy interwencji/zgłoszeniu
- **Karta B** – przekazywana osobie pokrzywdzonej
- **Karta C** – wypełniana przez ZI/ GR w trakcie spotkania z osobą pokrzywdzoną (lub jako plan pracy)
- **Karta D** - wypełniana przez ZI/ GR w trakcie spotkania z osobą stosującą przemoc

Po wypełnieniu „NK – A” ...

- **oryginał** wypełnionego formularza „Niebieska Karta – A” przekazuje się niezwłocznie przewodniczącemu Zespołu Interdyscyplinarnego, nie później jednak niż w terminie **7 dni** od wszczęcia procedury;
- kopia formularza „Niebieska Karta – A” pozostaje u wszczynającego procedurę;
- przewodniczący Zespołu Interdyscyplinarnego niezwłocznie, nie później jednak niż w ciągu **3 dni** od dnia otrzymania formularza „Niebieska Karta – A” **przekazuje go członkom zespołu interdyscyplinarnego lub grupy roboczej.**

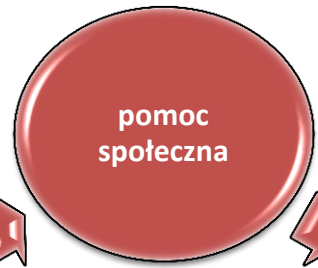

ZESPÓŁ INTERDYSCYPLINARNY / GRUPA ROBOCZA

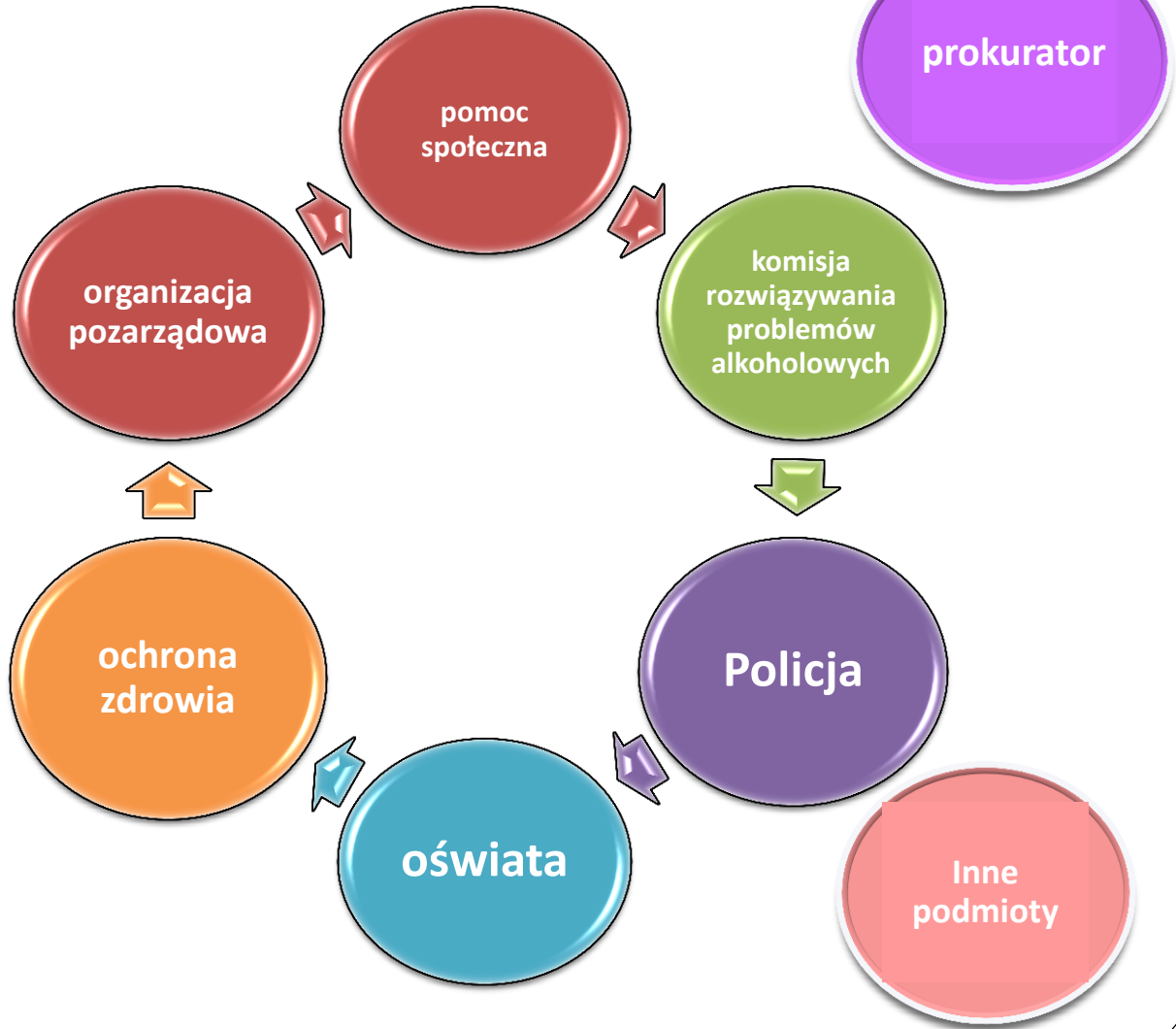
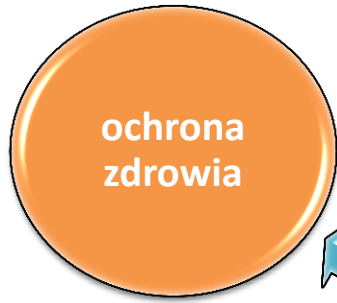
- **udziela pomocy** osobie, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie;
- **podejmuje działania** w stosunku do osoby, wobec której istnieje podejrzenie, że stosuje przemoc w rodzinie, w celu zaprzestania stosowania tego rodzaju zachowań (przekazuje informacje o konsekwencjach popełnionych czynów, motywuje do udziału w programach oddziaływań korekcyjno – edukacyjnych; przeprowadzają rozmowę pod kątem nadużywania alkoholu, środków odurzających, substancji psychotropowych lub leków itp.);
- **zaprasza** osobę, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie, **na spotkanie** zespołu interdyscyplinarnego lub grupy roboczej;
- opracowuje **indywidualny plan pomocy** dla osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie, i jej rodziny, który zawiera propozycje działań pomocowych;
- **rozstrzyga o braku zasadności** podejmowania działań.

ZESPÓŁ INTERDYSCYPLINARNY / GRUPA ROBOCZA

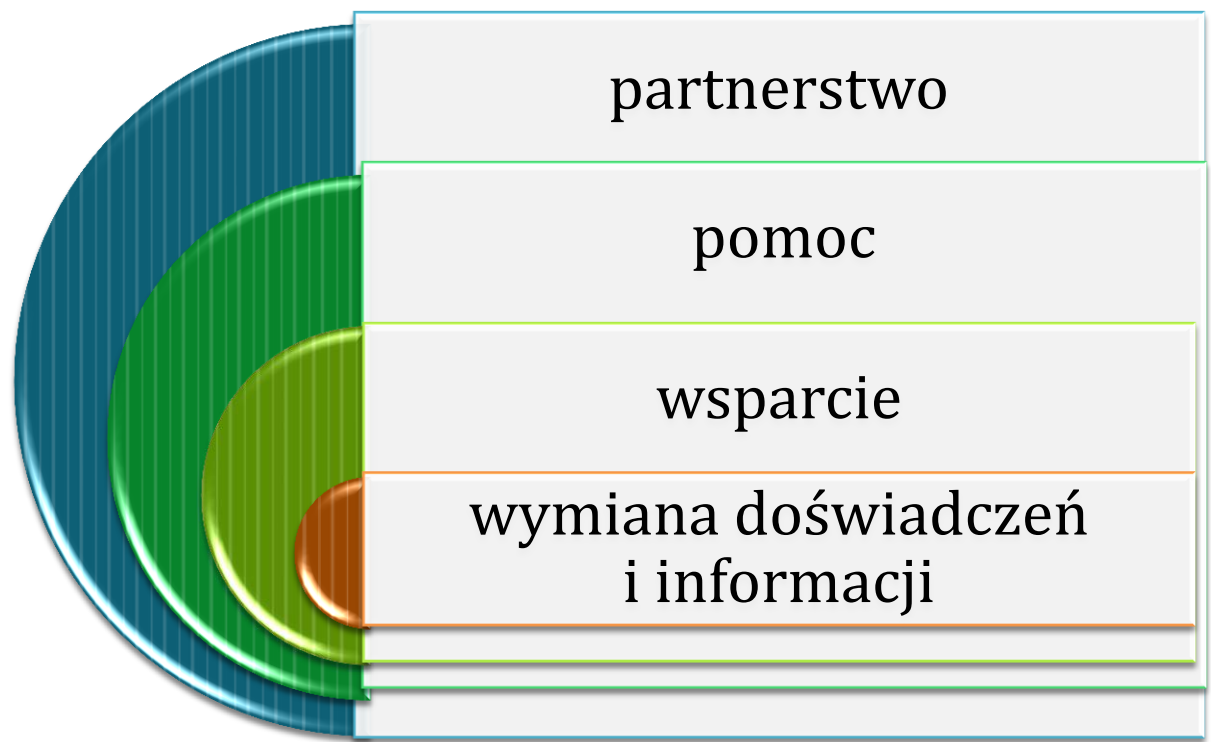
Policja i oświata jest jednym z ogniw całego systemu pomocy.

WSPÓŁPRACA

- Przedstawiciele jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, **Policji**, **oświaty** i ochrony zdrowia, realizują procedurę „Niebieskie Karty” w oparciu o **zasadę współpracy** (...)

Zakończenie procedury

Zakończenie procedury następuje w przypadku:

- 1) **ustania przemocy** w rodzinie i uzasadnionego przypuszczenia o zaprzestaniu dalszego stosowania przemocy w rodzinie oraz po zrealizowaniu indywidualnego planu pomocy albo
- 2) rozstrzygnięcia **o braku zasadności** podejmowania działań.

Zakończenie procedury **wymaga udokumentowania** w formie **protokołu** podpisanego przez przewodniczącego zespołu interdyscyplinarnego, który powinien zawierać:

- dane dotyczące osób, wobec których realizowana była procedura;
- datę rozpoczęcia i zakończenia procedury;
- opis podjętych działań w ramach procedury.

O zakończeniu procedury **powiadamia się podmioty** uczestniczące w procedurze po jej zakończeniu.

Obowiązki funkcjonariusza Policji w ramach procedury /wybrane/:

INTERWENCJA

Cel:

- Zatrzymanie przemocy „tu i teraz”.
- Zapewnienie bezpieczeństwa poszkodowanym.
- Doraźna pomoc.

Ważne:

- Z urzędu i w imieniu prawa.
- Jednoznaczność w trakcie interwencji, tj. ofiara i sprawca.
- Uwzględniająca potrzeby i sytuację ofiar.
- **Z uwagą na dzieci.**
- Początek dalszych działań.

POMOC

Cel:

- monitorowanie sytuacji w rodzinie
- zapobiegania zagrożeniom
- inicjowania innych działań pomocowych

Ważne:

- uwzględniająca potrzeby i sytuację ofiar oraz zachowanie się sprawców
- wspólnie z innymi podmiotami – **ZESPÓŁ INTERDYSCYPLINANY / GRUPA ROBOCZA**

Obowiązki funkcjonariusza Policji w ramach procedury /wybrane/:

- **udziela** ofierze **niezbędnej pomocy, w tym pierwszej pomocy;**
- **organizuje dostęp do pomocy medycznej,** jeżeli wymaga tego stan zdrowia osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie;
- w razie potrzeby, podjęcie **innych niezbędnych czynności** zapewniających ochronę życia, zdrowia i mienia, **włącznie z zastosowaniem** w stosunku do sprawcy przemocy **środków przymusu bezpośredniego i zatrzymania;**
- **przeprowadza** ze sprawcą osobą **rozmowę,** w szczególności **o odpowiedzialności karnej za znęcanie oraz wzywa sprawcę do zachowania zgodnego z prawem i zasadami współżycia społecznego;**
- przeprowadza na miejscu zdarzenia, w przypadkach niecierpiących zwłoki, **czynności procesowe w niezbędnym zakresie,** w granicach koniecznych do zabezpieczenia śladów i dowodów przestępstwa;
- podejmuje inne działania - w tym m.in. **składa systematyczne wizyty** sprawdzające stan bezpieczeństwa osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie, w zależności od potrzeb określonych przez zespół interdyscyplinarny lub grupę roboczą.

Obowiązki przedstawiciela oświaty w ramach procedury :

- **udziela kompleksowych informacji o:**
  - możliwościach uzyskania pomocy, w szczególności psychologicznej, prawnej, socjalnej i pedagogicznej, oraz wsparcia, w tym o instytucjach i podmiotach świadczących specjalistyczną pomoc na rzecz osób dotkniętych przemocą w rodzinie,
  - możliwościach podjęcia dalszych działań mających na celu poprawę sytuacji osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie;
- **organizuje niezwłocznie dostęp do pomocy medycznej**, jeżeli wymaga tego stan zdrowia osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie;
- **może prowadzić rozmowy ze sprawcami** przemocy, na temat konsekwencji stosowania przemocy w rodzinie oraz informuje te osoby o możliwościach podjęcia leczenia lub terapii i udziale w programach oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie;
- **diagnozuje sytuację i potrzeby** osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie, **w tym w szczególności wobec dzieci**;
- **udziela kompleksowych informacji (...)** o możliwościach pomocy psychologicznej, prawnej, socjalnej i pedagogicznej oraz wsparcia rodzinie, **w tym o formach pomocy dzieciom świadczonych przez instytucje i podmioty** w zakresie specjalistycznej pomocy na rzecz osób dotkniętych przemocą w rodzinie.

Przedstawiciel oświaty w ramach procedury :

- **przeprowadza rozmowę z uczniem:** buduje relację opartą na zaufaniu, wyjaśnia że bicie dzieci to łamanie prawa i poważna sprawa, która wymaga pomocy innych, zaufanych osób, np. lekarza lub pedagoga/psychologa szkolnego. Informuje również o konieczności kontaktu z rodzicami, gwarantując dziecku bezpieczeństwo.
- **nawiązuje kontakt z rodzicami** (jednym z rodziców), informuje o stanie dziecka np. konieczności przebadania dziecka przez lekarza oraz o konsekwencjach prawnych stosowania przemocy wobec córki/syna.
- **wypełnia „Niebieską Kartę - Część A”** wszczynając tym samym procedurę „Niebieskiej Karty”.
- **bierze czynny udział w pracach zespołu interdyscyplinarnego /grupy roboczej,** monitoruje sytuację dziecka i rodziny,
- **składa zawiadomienie o podejrzeniu przestępstwa do Policji, Prokuratury lub wnioski o wgląd w sytuację rodziny do Sądu Rodzinnego i Nieletnich.**

Dziecko – ofiara przemocy domowej

Formy krzywdzenia dzieci:

- zaniedbywanie potrzeb dziecka,
- bicie i maltretowanie fizyczne,
- dręczenie psychiczne,
- molestowanie seksualne,
- **ofiara lub świadek przemocy domowej.**

Procedura „Niebieskie Karty” małoletnie ofiary przemocy w rodzinie

- W przypadku podejrzenia stosowania przemocy w rodzinie wobec **dziecka**, czynności podejmowane i realizowane w ramach procedury (...) **przeprowadza się w obecności rodzica, opiekuna prawnego lub faktycznego.**
- Jeżeli osobami, wobec których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc w rodzinie wobec dziecka, są **rodzice, opiekunowie prawni lub faktyczni, działania z udziałem dziecka przeprowadza się w obecności pełnoletniej osoby najbliższej**
- Działania z udziałem dziecka, co do którego istnieje podejrzenie, że jest dotknięte przemocą w rodzinie, **powinny być prowadzone w miarę możliwości w obecności psychologa.**

Procedura „Niebieskie Karty” małoletnie ofiary przemocy w rodzinie

- Jeżeli osobą, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie, jest **dziecko**, formularz „Niebieska Karta – B” **przekazuje się rodzicowi, opiekunowi prawnemu lub faktycznemu albo osobie, która zgłosiła podejrzenie stosowania przemocy w rodzinie.**
- Na posiedzenie zespołu interdyscyplinarnego lub grupy roboczej **nie zaprasza się** dziecka.

PROJEKT „JEST Z NAMI DZIECKO”

CELE GŁÓWNE

- **Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie, w szczególności wobec dzieci z terenu garnizonu mazowieckiego.**
- **Integracja środowisk i działań instytucji w celu budowania lokalnego systemu przeciwdziałania przemocy wobec dzieci.**

CELE POŚREDNIE

- Wypracowanie procedur współpracy pomiędzy służbami i instytucjami, celem skutecznego przeciwdziałania przemocy w szczególności wobec dzieci.
- Zwiększenie poziomu wiedzy i świadomości społecznej na temat przyczyn i skutków przemocy wobec dzieci.
- Szybkie reagowanie na problemy występujące w rodzinie poprzez kierowanie do niej indywidualnych form pomocy.
- Wymiana doświadczeń oraz promowanie nowych rozwiązań w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.
- Promocja praw dziecka jako praw człowieka.
- Podnoszenie kompetencji wychowawczych rodziców.
- Zmniejszenie negatywnych skutków przemocy u osób jej doświadczających

KOMENDA WOJEWODZKA POLICJI

Z sędzią w RADOMIU

Interwencja w związku z przemocą w rodzinie

Część A przemoc wobec osób dorosłych

Jedną na miejscu interwencji znajduje się dziecko zranione przez jego rodziców!

Przebieg, że ofiara lub sprawca przemocy w rodzinie może być mężczyzną lub kobietą

Interwencja w rodzinie w związku z przemocą

Jedną sprawcą nie jest osoba najbliższa lub wspólnie zamieszkująca lub gospodarująca to działa na zasadach odrębnych przepisów.

art. 244 §1a k.p.k.
 Polka ma prawo zatrzymać osobę podejrzaną, jeżeli istnieje uzasadnione przypuszczenie, że popełniła ona przestępstwo i uchylić przemoc na własną rękę względem innej osoby, a zwłaszcza przemoc w związku z przemocą w rodzinie, jeżeli ofiara, zraniona gdy popełnienie takiego przestępstwa grozi.

art. 244 §1b k.p.k.
 Polka zatrzymuje osobę podejrzaną, jeżeli podejrzana, z której pomocą i za jej pośrednictwem przy użyciu broni palnej, noża lub innego ostrego przedmiotu, a zwłaszcza przemoc w związku z przemocą w rodzinie, jeżeli ofiara, zraniona gdy popełnienie takiego przestępstwa grozi.

art. 15a ust. o Policji
 Funkcjonariusz Policji ma prawo zatrzymać osobę podejrzaną w miejscu stwierdzenia przestępstwa lub zagrożenia dla życia lub zdrowia najbliższych jeżeli podejrzany w art. 15

Kwestionariusz szacowania ryzyka

W przypadku wystąpienia czynników ryzyka zaznacz X w kratce

1	Czy doszło do aktów przemocy z użyciem niebezpiecznego narzędzia lub gróźb jej użycia?	☐
2	Czy sprawca grozi ofiarze zabiciem? Czy ofiara boi się o swoje życie? Czy ofiara uważa, że jest zdolna do zabicia jej?	☐
3	Czy doszło do duszenia?	☐
4	Czy w ostatnim czasie doszło do nasilenia przemocy?	☐
5	Czy sprawca ma zaburzenia psychiczne, leczony lub leczony psychiatrycznie?	☐
6	Czy sprawca jest pod wpływem środków odurzających (alkohol/narkotyki/leki)?	☐
7	Czy sprawca był wcześniej karany za przestępstwa z użyciem przemocy (w rodzinie lub poza nią)?	☐
8	Czy sprawca kiedykolwiek groził lub próbował popełnić samobójstwo?	☐
9	Czy ofiara przemocy próbowała popełnić samobójstwo?	☐
10	Czy sprawca jest chorobliwie zazdrosny o ofiarę przemocy?	☐
11	Czy w ostatnim czasie ofiara przemocy rozstawiała się ze sprawcą?	☐
12	Czy ofiara przemocy kiedykolwiek została pobita przez sprawcę podczas gdy była w ciąży?	☐
13	Czy w domu jest broń?	☐

Pozytywna odpowiedź na jedno z pytań 1-3
 ↓
 Zaczniij procedurę Niebieskie Karty + Rozważ zatrzymanie

Pozytywna odpowiedź na pozytywj 4 pytania z pytań 4-13
 ↓
 Zaczniij procedurę Niebieskie Karty + Rozważ zatrzymanie

Pozytywna odpowiedź na 2 do 4 z pytań 4-13
 ↓
 Zaczniij procedurę Niebieskie Karty

Sprawca – osoba, o której istnieje podejrzenie, że stosuje przemoc w rodzinie
Przemoc w rodzinie – jednokrotne albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobre osobiste osoby najbliższej lub innych osób wspólnie zamieszkujących lub gospodarujących

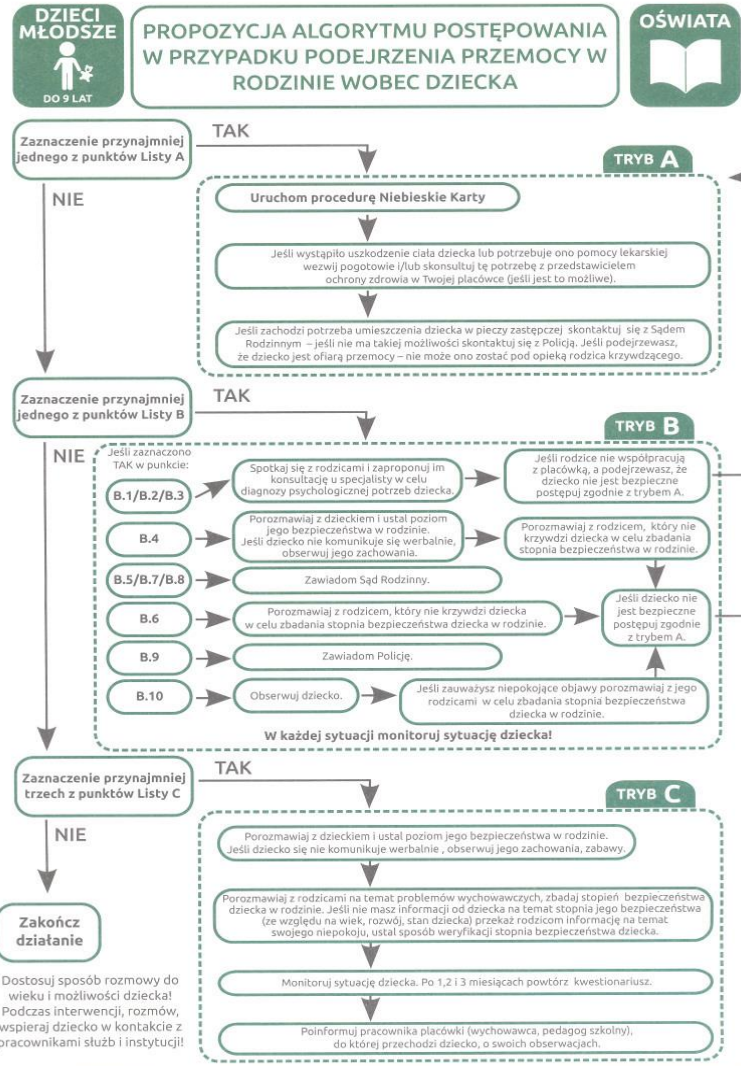
Ofiara – osoba, o której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie.
Osoba najbliższa (wg art. 115 §11 k.k.) – małżonek, wdowa, zstępny, rodzeństwo, powinowaty w tej samej linii lub stopni, osoba pozostająca w stosunku przysposobienia oraz jej małżonek, a także osoba pozostająca we wspólnym pożyciu.

- narzędzia przyczyniły się do rozpoczęcia rozmów o problemie przemocy w rodzinie w zespołach placówek oświatowych i medycznych;
- zwracano uwagę, aby nie mylić ich z narzędziami do autodiagnozy (nie dajemy ich do samodzielnego wypełniania przez uczniów, rodziców czy pacjentów!);
- konieczność poszerzenia i uzupełnienia informacji w broszurach edukacyjnych;
- wymóg dla użytkownika – podstawowe szkolenie w zakresie rozumienia przemocy w rodzinie i orientacji w systemie przeciwdziałania przemocy w rodzinie;

Algorytmy postępowania w przypadkach przemocy w rodzinie dla pracowników oświaty

DZIECI MŁODSZE DO 9 LAT **KWESTIONARIUSZ OCENY RYZYKA WYSTĘPOWANIA PRZEMOCY W RODZINIE WOBEC DZIECKA** **OŚWIATA**

Kwestionariusza i algorytmu używa tylko pracownik oświaty! Nie powinien być przekazywany dziecku lub rodzicom!

LISTA A

INFORMACJA OD DZIECKA LUB OSOBY, KTÓRA BYŁA BEZPOŚREDNIM ŚWIADKIEM PRZEMOCY

A.1. Ktoś w domu bije dziecko, popycha, szarpie, potrząsa, przytrzymuje, rzuca w nie przedmiotem, itp.

A.2. Ktoś w domu używa wobec dziecka wulgarnych słów, obraża, poniża, straszy, szantażuje, izoluje w sposób ciągły i nieuzasadniony od kontaktu z innymi osobami, np. z rodziną lub z rówieśnikami, itp.

A.3. Opiekunowie nie zaspokajają podstawowych potrzeb dziecka, takich jak: przynależności, bezpieczeństwa, pożywienia, snu, leczenia, rozwoju poznawczego, emocjonalnego, społecznego, pomimo wcześniejszej pracy z opiekunami w tym zakresie.

A.4. Ktoś w domu narusza sferę seksualną dziecka, tj.: dotyka intymnych części ciała, namawia na dotykanie intymnych części ciała osoby dorosłej, zmusza do kontaktu seksualnego, podejmuje kontakty seksualne z inną osobą w obecności dziecka, prezentuje pornografię lub zmusza do tworzenia treści pornograficznych z udziałem dziecka, itp.

A.5. Dziecko ma ślady przemocy fizycznej lub zaniedbania (opis A.10. i A.11.).

A.6. Dziecko mówi, że boi się wrócić do domu ze względu na zagrożenie przemocą w rodzinie (wobec siebie lub innych członków rodziny).

A.7. Dziecko mówi, że chce odebrać sobie życie ze względu na zagrożenie przemocą w rodzinie.

A.8. Dziecko jest świadkiem przemocy w rodzinie (wobec rodzica, rodzeństwa lub innej osoby mieszkającej w jego domu).

OBSERWACJA PRACOWNIKA SZKOŁY LUB PLACÓWKI DOTYCZĄCA RODZICA:

A.9. Rodzic zachował się agresywnie (stłownie lub fizycznie) wobec dziecka na terenie placówki oświatowej lub w miejscu publicznym, np. popchnął, szarpnął, uderzył, poniżył, itp.

OBSERWACJA PRACOWNIKA SZKOŁY LUB PLACÓWKI OŚWIATOWEJ DOTYCZĄCA DZIECKA:

A.10. Dziecko ma widoczne ślady przemocy fizycznej, np.: uszkodzenia ciała, siniaki, zadrapania, obrzęki, oparzenia, obrażenia ciała świeże i/lub w różnych stadiach gojenia się, rany na ciele, itp.

A.11. Dziecko ma widoczne ślady zaniedbania, np.: brak dbałości o higienę ciała, nieadekwatność ubioru do pory roku, wieku, itp. Występują zaburzenia, opóźnienia rozwojowe, problemy emocjonalne, niepełnosprawność, a dziecko nie otrzymuje potrzebnej pomocy, np.: opieki lekarskiej, zabiegów medycznych, terapii, wsparcia, itp. Sytuacja ta występuje pomimo wcześniejszej pracy z opiekunami w tym zakresie.

LISTA B

OBSERWACJA PRACOWNIKA SZKOŁY LUB PLACÓWKI OŚWIATOWEJ DOTYCZĄCA DZIECKA:

B.1. Dziecko odzwierciedla doświadczaną przemoc – w relacjach rówieśniczych (lub zabawie), identyfikuje się z rolą ofiary i/lub sprawcy.

B.2. Dziecko reaguje nieadekwatnie do sytuacji powstałej w placówce, np.: łekiem, izolacją, autoagresją, agresją itp.

B.3. Dziecko zachowuje się autodestrukcyjnie, np.: gryzie się, szczyplę się, uderza głową. Dziecko jest od jakiegoś czasu lub stale apatyczne, ospałe, nie ma chęci do zabawy, eksploracji rozwojowej.

B.4. Dziecko boi się powrotu do domu i/lub reaguje łekiem lub innymi trudnymi emocjami na kontakt z rodzicem/rodzicami i/lub na sytuację powrotu do domu.

B.5. Dziecko często opuszcza zajęcia (dotyczy dzieci objętych obowiązkiem szkolnym) lub bez uzasadnionego powodu jest nieobecne bezpośrednio po rozmowach z rodzicami lub działaniami interwencyjnymi placówki.

INFORMACJE DOTYCZĄCE RODZICÓW:

B.6. Postawa i zachowanie rodziców zagraża dobru, rozwojowi i bezpieczeństwu dziecka.

B.7. Rodzice nie współpracują z placówką przy udzielaniu pomocy dziecku.

B.8. Dziecko rozdzielone z rodzicami na skutek emigracji lub innej sytuacji losowej, pozostające bez opieki osoby dorosłej i/lub wsparcia emocjonalnego ze strony rodziców lub innych osób z rodziny.

B.9. Na terenie placówki rodzic jest pod wpływem środków zmieniających świadomość, np. alkoholu, narkotyków, itp. lub nie zgłasza się po odbiór dziecka.

B.10. Którakolwiek dziecko z rodziny z powodu przemocy lub zaniedbania wymagało umieszczenia w pieczy zastępczej.

LISTA C

OBSERWACJA PRACOWNIKA SZKOŁY LUB PLACÓWKI OŚWIATOWEJ LUB INFORMACJA OD OSÓB BĘDĄCYCH W KONTAKCIE Z DZIECKIEM I RODZICAMI:

C.1. Karalność rodzica za przemoc lub przemoc w rodzinie.

C.2. Wcześniejsze podejrzenie dotyczące przemocy wobec dziecka lub przemocy w rodzinie albo obecne podejrzenie przemocy w rodzinie dziecka.

C.3. Rodzic nadużywający środków zmieniających świadomość – np.: alkoholu, narkotyków, leków, itp.

C.4. Poważne problemy zdrowotne, emocjonalne, choroba psychiczna wśród osób zamieszkujących z dzieckiem.

C.5. Rozwód, separacja rodziców, konflikt w rodzinie lub inna sytuacja kryzysowa.

C.6. Dziecko o szczególnych wymaganiach wychowawczych, edukacyjnych i występuje 1 lub więcej spośród: problemy emocjonalne, problemy społeczne, zaburzenia rozwojowe, niepełnosprawność.

C.7. Niskie kompetencje wychowawcze rodziców, niewydolność wychowawcza lub brak zainteresowania rodziców rozwojem dziecka.

C.8. Matka i/lub ojciec byli poniżej 18 r.ż. w chwili narodzin dziecka.

C.9. Ubóstwo i wynikające z tego stanu problemy rodziców.

Sprawdź, czy występują sygnały ze wszystkich list: A, B i C, a następnie postępuj zgodnie ze wskazówkami na drugiej stronie!

Opracowanie:

INSTITUT PSYCHOLOGII DZIECI I RODZINY NIEBIESKA LINIA

eea grants FUNDACJA NIEBIESKA LINIA

Projekt realizowany w ramach programu Obywatele dla Demokracji finansowanego z Funduszy EOG

Algorytmy postępowania w przypadkach przemocy w rodzinie dla pracowników oświaty

DZIECI STARSZE
POWYŻE 9 LAT

PROPOZYCJA ALGORYTMU POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU PODEJRZENIA PRZEMOCY W RODZINIE WOBEC DZIECKA

OŚWIATA

Zaznaczenie przynajmniej jednego z punktów Listy A

TAK

TRYB A

Zaznaczenie przynajmniej jednego z punktów Listy B

TAK

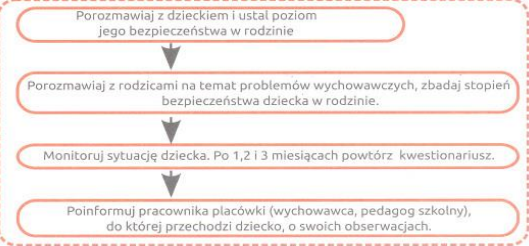
TRYB B

Zaznaczenie przynajmniej trzech z punktów Listy C

TAK

TRYB C

Zakończ działanie

Dostosuj sposób rozmowy do wieku i możliwości dziecka! Podczas interwencji, rozmów, wspieraj dziecko w kontakcie z pracownikami służb i instytucji!

DZIECI STARSZE
POWYŻE 9 LAT

KWESTIONARIUSZ OCENY RYZYKA WYSTĘPOWANIA PRZEMOCY W RODZINIE WOBEC DZIECKA

OŚWIATA

Kwestionariusza i algorytmu używa tylko pracownik oświaty! Nie powinny być przekazywany dziecku lub rodzicom!

LISTA A

INFORMACJA OD DZIECKA LUB OSOBY, KTÓRA BYŁA BEZPOŚREDNIM ŚWIADKIEM PRZEMOCY

A.1. Ktoś w domu bije dziecko, popycha, szarpie, potrząsa, przytrzymuje, rzuca w nie przedmioty, itp.

A.2. Ktoś w domu używa wobec dziecka wulgarnych słów, obraża, poniża, straszy, szantażuje, izoluje w sposób ciągły i nieuzasadniony od kontaktu z innymi osobami, np. z rodziną lub z rówieśnikami, itp.

A.3. Opiekunowie nie zaspokajają podstawowych potrzeb dziecka, takich jak: przynależności, bezpieczeństwa, pożywienia, snu, leczenia, rozwoju poznawczego, emocjonalnego, społecznego, pomimo wcześniejszej pracy z opiekunami w tym zakresie.

A.4. Ktoś w domu narusza sferę seksualną dziecka, tj.: dotyka intymnych części ciała, namawia na dotykanie intymnych części ciała osoby dorosłej, zmusza do kontaktu seksualnego, podejmuje kontakty seksualne z inną osobą w obecności dziecka, prezentuje pornografię lub zmusza do tworzenia treści pornograficznych z udziałem dziecka, itp.

A.5. Dziecko ma ślady przemocy fizycznej lub zaniedbania (opis A.10. i A.11.).

A.6. Dziecko mówi, że boi się wrócić do domu ze względu na zagrożenie przemocą w rodzinie (wobec siebie lub innych członków rodziny).

A.7. Dziecko mówi, że chce odebrać sobie życie ze względu na zagrożenie przemocą w rodzinie.

A.8. Dziecko jest świadkiem przemocy w rodzinie (wobec rodzica, rodzeństwa lub innej osoby mieszkającej w jego domu).

OBSERWACJA PRACOWNIKA SZKOŁY LUB PLACÓWKI DOTYCZĄCA RODZICA:

A.9. Rodzic zachował się agresywnie (słownie lub fizycznie) wobec dziecka na terenie placówki oświatowej lub w miejscu publicznym, np. popchnął, szarpnął, uderzył, ponizył, itp.

OBSERWACJA PRACOWNIKA SZKOŁY LUB PLACÓWKI OŚWIATOWEJ DOTYCZĄCA DZIECKA:

A.10. Dziecko ma widoczne ślady przemocy fizycznej, np.: uszkodzenia ciała, siniaki, zadrapania, obrzęki, oparzenia, obrażenia ciała świeże i/lub w różnych stadiach gojenia się, rany na ciele, itp.

A.11. Dziecko ma widoczne ślady zaniedbania, np.: brak dbałości o higienę ciała, nieadekwatność ubioru do pory roku, wieku, itp. Występują zaburzenia, opóźnienia rozwojowe, problemy emocjonalne, niepełnosprawność, a dziecko nie otrzymuje potrzebnej pomocy, np.: opieki lekarskiej, zabiegów medycznych, terapii, wsparcia, itp. Sytuacja ta występuje pomimo wcześniejszej pracy z opiekunami w tym zakresie.

LISTA B

OBSERWACJA PRACOWNIKA SZKOŁY LUB PLACÓWKI OŚWIATOWEJ DOTYCZĄCA DZIECKA:

B.1. Dziecko odzwiera doświadczaną przemoc – w relacjach rówieśniczych (lub zabawie), identyfikuje się z rolą ofiary i/lub sprawcy.

B.2. Dziecko reaguje nieadekwatnie do sytuacji powstałej w placówce, np.: łękiem, izolacją, autoagresją, agresją itp.

B.3. Dziecko zachowuje się autodestrukcyjnie, np.: bije, szarpie się, nacina sobie skórę, itp. lub występują zachowania ryzykowne dziecka, np.: ucieczki z domu, używanie substancji zmieniających świadomość, ryzykowne kontakty, itp.

B.4. Dziecko boi się powrotu do domu i/lub reaguje łękiem lub innymi trudnymi emocjami na kontakt z rodzicem/rodzicami i/lub na sytuację powrotu do domu.

B.5. Dziecko często opuszcza zajęcia (dotyczy dzieci objętych obowiązkiem szkolnym) lub bez uzasadnionego powodu jest nieobecne bezpośrednio po rozmowach z rodzicami lub działaniami interwencyjnymi placówki.

LISTA C

OBSERWACJA PRACOWNIKA SZKOŁY LUB PLACÓWKI OŚWIATOWEJ LUB INFORMACJA OD OSÓB BĘDĄCYCH W KONTAKCIE Z DZIECKIEM I RODZICAMI:

C.1. Karalność rodzica za przemoc lub przemoc w rodzinie.

C.2. Wczesniejsze podejrzenie dotyczące przemocy wobec dziecka lub przemocy w rodzinie albo obecne podejrzenie przemocy w rodzinie dziecka.

C.3. Rodzic nadużywający środków zmieniających świadomość – np.: alkoholu, narkotyków, leków, itp.

C.4. Poważne problemy zdrowotne, emocjonalne, choroba psychiczna wśród osób zamieszkujących z dzieckiem.

C.5. Rozwód, separacja rodziców, konflikt w rodzinie lub inna sytuacja kryzysowa.

C.6. Dziecko o szczególnych wymaganiach wychowawczych, edukacyjnych i występuje 1 lub więcej spośród: problemy emocjonalne, problemy społeczne, zaburzenie rozwojowe, niepełnosprawność.

C.7. Niskie kompetencje wychowawcze rodziców, niewydolność wychowawcza lub brak zainteresowania rodziców rozwojem dziecka.

C.8. Matka i/lub ojciec byli poniżej 18 r.ż. w chwili narodzin dziecka.

C.9. Ubóstwo i wynikające z tego stanu problemy rodziców.

Sprawdź, czy występują sygnały ze wszystkich list: A, B i C, a następnie postępuj zgodnie ze wskazówkami na drugiej stronie!

Opracowanie:

Projekt realizowany w ramach programu Obywatelnie dla Demokracji finansowanego z Funduszy EOC.

KOMENDA WOJEWÓDZKA POLICJI

z siedzibą w RADOMIU

nadkom. Katarzyna Kucharska
Dziękuję za uwagę